

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยอาชีพหลักของคนไทย คือ การทำการเกษตร ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการทำการเกษตรจะเริ่มลดน้อยลงตามเมืองใหญ่ๆ แต่ตามต่างจังหวัดการทำการเกษตรก็ยังคงยังเป็นอาชีพหลักของคนไทย และในปัจจุบันภาครัฐบาลได้มีการส่งเสริมในระดับรากหญ้ามากขึ้นทั้งเงินกองทุนหมู่บ้าน และการพักชำระหนี้ของเกษตรกร อีกทั้งส่งเสริมให้ไทยกลายเป็นครัวโลกซึ่งวัตถุดิบส่วนใหญ่ก็ต้องมาจากภาคเกษตรกรรม เนื่องจากการส่งเสริมทางด้านเกษตรกรรมทำให้เกษตรกรมีช่องทางในการประกอบอาชีพมากขึ้น ก่อให้เกิดการผลิตที่เพิ่มขึ้นและนำมาสู่รายได้ที่สูงขึ้นตามมา

การเกษตรพื้นฐานหลักของประเทศไทย คือ การปลูกพืช แต่การปลูกพืชส่วนใหญ่เกษตรกรมักประสบปัญหาเกี่ยวกับศัตรูพืช เช่น โรค แมลง และ วัชพืชระบาดตลอดอายุการปลูกพืช ทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย มีปริมาณของผลผลิตลดลงและคุณภาพต่ำ ซึ่งจะมีผลกระทบทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลง ศัตรูพืชที่ก่อเกิดปัญหาแก่เกษตรกรนั้น คือ วัชพืช ซึ่งเป็นศัตรูพืชที่สร้างความเสียหายแก่เกษตรกรร้ายแรงที่สุด เพราะเป็นคู่แข่งแร่ธาตุอาหาร น้ำและแสงแดด อีกทั้งเป็นแหล่งซ่อนและอาศัยของแมลงต่างๆที่สร้างความเสียหายแก่พืช ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องหาแนวทางป้องกันและกำจัดวัชพืช พบว่าแนวทางป้องกันและกำจัดวัชพืชโดยมีหลายวิธีการ เช่นวิธีการดั้งเดิม การควบคุมโดยวิธีทางกายภาพ (Physical Method) โดยมีข้อจำกัดหลายอย่าง คือ ได้ผลผลิตน้อย ไม่คุ้มต้นทุนและไม่ทันต่อเวลาที่มีจำกัด ดังนั้นเกษตรกรจึงหันมาใช้สารเคมี (Chemical Method) กันมากขึ้น (พรชัย เหลืองอาพรพงศ์, 2531) ซึ่งสารกำจัดศัตรูพืชมีความสำคัญต่อเกษตรกรหลายประการอาทิเช่น ป้องกันการทำลายของศัตรูพืช ป้องกันการเพิ่มศัตรูชนิดใหม่ คุ้มครองคุณภาพผลผลิต ระวังการระบาดของศัตรูพืช และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานและต้นทุนการผลิตในการกำจัดศัตรูพืช (กรมวิชาการเกษตร, 2546) จากประโยชน์ข้างต้นจึงส่งผลให้ความต้องการใช้สารเคมีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากสถิติการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชจากต่างประเทศในปี 2544 มีจำนวน 55,656 ตัน มูลค่า 8,574 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 70,178 ตัน มูลค่า 9,207 ล้านบาทในปี 2545 (กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง, 2547 : ระบบออนไลน์)

จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งพื้นที่การปกครองเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอสบเมย อำเภอขุนยวม อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่, 2547) พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นหุบเขาทิวคันดาร

มาก การคมนาคมไม่สะดวก การพัฒนาแหล่งน้ำมีน้อย ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางเกษตรซึ่งเดิมมีแต่การเพาะปลูกข้าวเพื่อยังชีพเพียงอย่างเดียว ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตรเพื่อการค้าเพราะอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ไม่อำนวย ปัจจุบันมีความเจริญเข้ามามีการก่อสร้างถนนให้มีการคมนาคมที่สะดวกขึ้น มีการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างเพียงพอแก่เกษตรกรและปัจจัยอื่นๆที่เอื้อให้ชาวบ้านซึ่งเป็นเกษตรกรได้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชชนิดอื่นมากขึ้น เช่น กระเทียม ถั่วเหลือง มันฝรั่ง ฝรั่ง กระหล่ำ พริก เป็นต้น สำหรับผลไม้ เช่น ลิ้นจี่ มะม่วง เป็นต้น

อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งพื้นที่การปกครองเป็นจาก 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลเวียงใต้ ตำบลเวียงเหนือ ตำบลแม่่นาแดง ตำบลแม่ฮี ตำบลทุ่งยาว ตำบลเมืองแปง และตำบลโป่งสา จากการสอบถามพบว่ามีจำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวน 4,432 ครัวเรือน (อดิศร จินาวิน, 2547 : สัมภาษณ์) โดยพืชที่ทำการเพาะปลูกหลักได้แก่กระเทียม และถั่วเหลือง (สำนักงานเกษตรอำเภอปาย , 2547) โดยปัญหาของเกษตรกรที่มักประสบ คือ ศัตรูพืชคั้งนั้นสารกำจัดศัตรูพืชจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรต้องใช้สารกำจัดศัตรูพืชอยู่เป็นประจำ และจะใช้บ่อยขึ้นตามจำนวนครั้งของการเพาะปลูก และในสมัยนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารจะได้รับการอย่างรวดเร็วขึ้น ทำให้มีการพัฒนาการใช้สารกำจัดศัตรูพืชกันอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้มีความต้องการใช้สารกำจัดศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น ในปี 2546 จากการสำรวจพบว่า จำนวนร้านค้าที่ประกอบธุรกิจเคมีเกษตรที่จดทะเบียนพาณิชย์เป็นร้านใหญ่มีทั้งหมด 3 ร้าน ได้แก่ ร้านสมบัติเคมีเกษตร ร้านสุภกิจ และร้านศิริวัฒน์ และร้านค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนพาณิชย์เป็นร้านย่อยๆ มีจำนวนร้านทั้งสิ้น 20 ร้าน จะเห็นได้ว่ามีจำนวนร้านค้าที่มากถึง 23 ร้าน (สำนักงานเกษตรอำเภอปาย , 2547) เป็นช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรมากขึ้นทำให้เกษตรกรสามารถหาซื้อสารกำจัดศัตรูพืช

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในธุรกิจเกี่ยวกับสารกำจัดศัตรูพืชที่จะเข้ามาเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ในธุรกิจด้านนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์สารกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการซื้อขายผลิตภัณฑ์สารกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในอำเภอป่าย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการตลาดของธุรกิจจำหน่ายผลิตภัณฑ์สารกำจัดศัตรูพืช
3. ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและแนะนำเกษตรกรในการใช้ผลิตภัณฑ์สารกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในอำเภอป่าย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นิยามศัพท์

พฤติกรรมการซื้อ หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ โดยแต่ละบุคคลต้องมีกระบวนการในการตัดสินใจทั้งก่อนและหลังจากการกระทำต่างๆ โดยจะศึกษาเหตุจูงใจในการตัดสินใจซื้อสินค้า สิ่งกระตุ้นในการตัดสินใจซื้อ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วงเวลาในการซื้อ สถานที่ที่จะซื้อและขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ

ศัตรูพืช หมายถึง สิ่งมีชีวิตใดๆ ก็ตามที่ทำความสูญเสียหรือทำลายพืชที่เราเพาะปลูกทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ศัตรูพืชที่สำคัญ ได้แก่ แมลง ไร เชื้อรา แบคทีเรีย ไวรัส หนอน หอยค้างคาว ไล่เดือนฝอย และวัชพืช

สารกำจัดศัตรูพืช หมายถึง สารใดๆ ที่ถูกผลิตขึ้นโดยกรรมวิธีทางเคมี หรือวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำจัดศัตรูพืช

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ผลิตพืชทางการเกษตรเป็นหลักในอำเภอป่าย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่การปลูกพืชไร่ พืชสวน พืชผัก ผลไม้ พืชเศรษฐกิจต่างๆ โดยในการศึกษารุ่นนี้ไม่รวมถึงด้านปศุสัตว์